

Літературний жанр "Язичноліризм"

Ярослав Брунько

Автор – Брунько Ярослав Олександрович

Дата створення – 21 вересня 2026 рік

Язичноліризм — авторський літературний жанр, що поєднує ліричну поезію з мотивами давніх язичницьких вірувань, міфології, культу природи, образами богів, духів, предків, сакральних дерев, водойм, вогню та землі.

Основні особливості язичноліризму:

1. **Етнографічно-міфологічна основа.** Використовуються образи української народної демонології та міфології: русалки, мавки, домовики, водяники, лісовики, перелесники, польовики, а також образи язичницьких богів і сил природи.
2. **Поєднання реального та міфологічного.** Повсякденний людський світ може поступово переходити у міфологічний. Зустріч із духом або божеством може відбуватися у лісі, біля річки, у полі, біля вогню чи в оселі.
3. **Олюднення надприродного.** Духи, божества та міфологічні істоти можуть мати емоції, сумніви, спогади, бажання та власну позицію щодо людини.
4. **Символічність образів.** Міфологічний персонаж виступає не лише героєм, а й символом певного явища. Наприклад, лісовик може уособлювати пам'ять природи, водяник — таємницю води, русалка — втрату, Перун — силу стихії, а Мокош — родючість і працю.
5. **Сакралізація природи.** Природа постає живою та наділеною духовним значенням. Ліс, річка, дуб, земля, вогонь, вітер і сонце можуть бути самостійними художніми образами.
6. **Український культурний контекст.** Основою бажано робити українські фольклорні, етнографічні та міфологічні матеріали, а не лише сучасне фентезі.
7. **Мотив предків і пам'яті роду.** У творах можуть з'являтися образи предків, пам'яті поколінь, зв'язку живих і померлих та продовження традиції.
8. **Міфологічний конфлікт.** Сюжет може будуватися на протистоянні або діалозі людини й надприродної сили: людини й лісу, людини й води, людини й духа, людини й божества.
9. **Обрядовість.** У художньому тексті можуть використовуватися мотиви календарних свят, жертвопринесення, вогню, води, хороводів, замовлянь, ворожінь та інших народних обрядових практик — із чітким розмежуванням між історично засвідченими традиціями та авторською вигадкою.
10. **Різноманітність літературної форми.** Язичноліризм може реалізовуватися у формі балади, сонета, верлібру, діалогу, монологу, молитви-стилізації, пісні, легенди, мініатюри тощо.

ПРИКЛАД ВІРША У ЦЬОМУ ЖАНРІ

"Поклик Перуна"

Загримів над лісом Перун,
дуб схилив свої віти донизу.
І почув я небесний табун
крізь холодну вечірню завісу.
Не просив я ні слави, ні влади —
тільки сили не зрадити землю.
І ударила блискавка ззаду,
наче небо заговорило зі мною.

На горі, де стояв давній дуб,
я лишив свою клятву без слова.
І почув з темноти:
"Не забудь —
твоя сила починається знову".